

2. Mowat J. On Combat: The Psychology and Physiology of Deadly Conflict in War and in Peace: *Journal of Paramedic Practice*. 2013. Vol. 6. DOI: <https://doi.org/10.12968/jpar.2014.6.6.322a>

3. Grief Counselling and Grief Therapy: A Handbook for the Mental Health Practitioner / J. William Worden. New York, NY : Springer, 2018. Pp. XV + 293.

Наталія Липницька,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового експертно-
криміналістичного інституту
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

Ольга Воробйова,

старший викладач кафедри юридичної
психології Національної академії
внутрішніх справ, доктор філософії в
галузі психології

ВПЛИВ ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ НА ДЕФОРМАЦІЮ ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ ПРАВООХОРОНЦЯ

Правоохоронна діяльність супроводжується високим рівнем професійного стресу, що зумовлено постійними викликами, підвищеним рівнем відповідальності та соціальною значущістю виконуваних завдань. Поєднання непередбачуваності подій, необхідності реагування на небезпечні ситуації та дотримання високих морально-етичних стандартів створює умови, за яких стрес стає невід'ємною складовою професійного життя поліцейських. Вплив стресу на представників правоохоронних органів має комплексний характер, позначаючись як на професійній ефективності, так і на загальному рівні особистісного благополуччя [1].

Джерела такого стресу є різноманітними й відображають складну взаємодію між особистістю працівника та умовами його професійного середовища. До основних стресорів належать: невідповідність між очікуваннями людини та можливостями роботи, а також між вимогами професії і здатністю особи їм

відповідати; організаційні особливості робочого середовища; специфічні професійні вимоги та рольові характеристики; індивідуальні відмінності та очікування; фізичні параметри навколишнього середовища. У професійній діяльності також виділяються стресори, пов'язані з груповими процесами та організаційною структурою. Одним із наслідків тривалого впливу стресорів є емоційне вигорання – стан фізичного, емоційного та когнітивного виснаження, що найбільш виражено проявляється у професіях соціальної спрямованості.

Більшість поліцейських сприймають стрес як невід'ємну складову своєї роботи. Стрес визначається як порушення внутрішньої рівноваги, яке виникає у відповідь на зовнішні або внутрішні подразники, тобто стан напруження під впливом емоційно-негативних і екстремальних факторів середовища. Виділяють три основні типи реакцій на стрес: боротьба, завмирання, втеча [4]. Для поліцейських це означає необхідність швидкої мобілізації ресурсів, прийняття рішень у критичних умовах і підтримання контролю над поведінкою навіть у ситуаціях загрози життю.

Хронічний вплив стресових факторів може мати як психологічні, так і фізіологічні наслідки. На психологічному рівні це проявляється у розвитку тривожності, депресивних станів, емоційного виснаження або посттравматичного стресового розладу. Фізіологічно тривалий стрес підвищує ризик серцево-судинних захворювань, порушень сну, ослаблення імунної системи, що в цілому знижує професійну надійність працівника. У професійному вимірі наслідки стресу виявляються у зниженні уваги, концентрації, оперативності мислення, що підвищує ймовірність помилок під час виконання службових завдань і може створювати потенційну загрозу для суспільної безпеки [1].

Професійний стрес можна розглядати як аспект професійної деформації особистості, яка часто стає наслідком зростання та формування спеціаліста. Це своєрідна «плата» за високі амбіції, сильну захопленість певною діяльністю, а також за ранню чи надмірно вузьку спеціалізацію [2]. За дослідженнями В. Медведєва, тривале перебування в умовах підвищеного

напруження призводить до змін у структурі особистості працівника та трансформації окремих рис характеру. У сучасній психологічній науці професійна деформація розглядається як зміна стереотипів сприйняття, ціннісних орієнтацій, стилю спілкування та мислення, що зумовлюється тривалим виконанням професійних функцій. Її характерними ознаками є професійний нігілізм, емоційна нестійкість, звинувачувальна позиція, схильність до використання психологічного захисту, що знижує ефективність професійної діяльності [3].

Отже, стрес є одним з чинників, що впливає на формування та розвиток деформації особистісних якостей правоохоронців. Його хронічний вплив призводить до змін у системі цінностей, емоційного реагування та поведінкових стратегій працівника, що знижує ефективність професійної діяльності й ускладнює соціальну взаємодію. З огляду на це, профілактика професійного стресу, розвиток навичок саморегуляції та підтримання психологічного здоров'я працівників поліції мають стати пріоритетними напрямками у системі психологічного забезпечення професійної діяльності поліцейських.

Список використаних джерел

1. Зінченко Д. А., Гопко Д. О. Психологічне здоров'я працівників в підрозділах безпеки і оборони України. *Соціально-психологічне забезпечення діяльності сил безпеки та оборони України*. Харків : НА НГУ, 2023. С. 131–134.
2. Лозінська Н. Психотравма як наслідок травматичного стресу в різних напрямках сучасної психології. *Вісник Національного Університету Оборони України*. 2019. № 50 (2). С. 65–73.
3. Медведєв В. С. Професійно-психологічна компетентність працівників Національної поліції як підгрунтя профілактичної діяльності. *Правові, психологічні та педагогічні проблеми профілактики правопорушень* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (Одеса, 28 жовт. 2016 р.). Одеса : ОДУВС, 2016. С. 58–60.

4. Навроцька В. Окремі аспекти діяльності патрульної поліції у період воєнного стану. *Молодий вчений*. 2022. № 6. С. 121–136.

Вадим Лобасюк,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
експертно-криміналістичного інституту
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

Тетяна Сняткова,

доцент кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ,
доктор філософії за спеціальністю
«Спеціальна освіта»

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ

Умови роботи в правоохоронних органах, де панують екстремальність та непередбачуваність, вимагають від співробітників блискавичної реакції та високої готовності. Однак, оскільки значну частину кадрів становлять молоді фахівці, часто спостерігається їхня недостатня підготовка до виконання службових обов'язків. Головна причина приховується в складній адаптації випускників закладів вищої освіти системи МВС до реалій служби: теоретичні знання про спеціальну техніку та нормативно-правову базу, набуті під час навчання, швидко втрачають актуальність, змушуючи новачків освоювати нові правила та протоколи на практиці. Крім того, постійне зростання вимог до юридичних компетенцій та навичок спілкування спонукає до безперервної самоосвіти й саморозвитку. Адже, саме ефективна комунікація – ключ до успішної роботи поліцейського, тому до неї пред'являються суворі стандарти.

Поняття «комунікативної компетентності» трактується науковцями в різних аспектах: як внутрішня готовність індивіда до реалізації процесів спілкування (за Ю. Азаровим, М. Коцем, Н. Кузьміною, Д. Узнадзе та іншими); як уміння налагоджувати й